

Disputationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Uniuersa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalae, 1644

Sect. 2. An, & quomodo Deus creaturas intellectuales aliquas ad vitam
æternam prædestinauerit, alias reprobauerit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

de re maxime Deo placita. Quod decretum ideo dicitur antonomastice & absolute Decretum, Destinatio, Prædestinatio. Eoque sensu loquitur Trid. sess. 6. can. 17. cum damnat affirmantes iustificationis gratiam non nisi prædestinatis ad vitam contingere: reliquos vero omnes qui vocantur vocari quidem, sed gratiam non accipere, utpote diuina potestate prædestinatos ad malum. Et S. August. lib. de bono perseuerantiæ c. 14. fere initio, cum sic ait: Prædestinatio sanctorum, nihil aliud est, quam præscientia & preparatio beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur quicumque liberantur (nisi potius, ut etiam notat Valquez, prædestinatio strictius sumitur à D. August. pro preparatione gratiæ & mediorum efficacium, quam distinguit ab electione, quæ est intentio efficacis dandi gloriam.) Eodem sensu de prædestinatione loquitur D. Thom. tota q. 23. cui opponit reprobationem, de qua præcipue differit art. 3. quæ, ut ibidem ait in corp. præter actum intellectus & præscientiæ diuinæ, includit voluntatem, absolutam scilicet & efficacem, perferendi aliquem cadere in culpam & inferendi damnationis pœnam proculam, siue sit sermo de pœna sola damni, qualis est in decedentibus cum peccato originali solo: siue etiam de pœna sensus, qualis infalsis. Postò ut antea diximus de prouidentia generatiue ad totalem conceptum illius pertinere non solum actum intellectus & voluntatis, sed etiam executionis: sic in præfenti de prædestinatione & reprobatione censendum est: si sumatur prædestinatio pro totali prouidentia supernaturali circa salutem hominum & Angelorum. Strictius ramen absolute dicta prædestinatio sumitur à Theologis pro decreto illo æterno, cuius executio non est pars, sed effectus temporaneus & extrinsecus. Sic autè sumpta prædestinationis subiectum, id est, res quæ prædestinatur, non est aliud quam creatura intellectualis. Obiectum verò, id est, id ad quod prædestinatur, est gloria, & quicquid ad illam efficaciter consequendâ necessarium est creaturæ intellectuali; ut gratia sanctificans, sacramenta auxilia gratiæ, & alia salutis adiuuenta: sed hæc omnia habent rationem mediij respectu gloriæ, in qua consummatur executio prædestinationis.

Subiectum
& obiectum
prædesti-
nationis.

14. Ambrosius Catharin. in opusc. lib. 1. de prædest. cap. vlt. & in caput 8. epistolæ ad Rom. vult prædestinationem significare quandam prælationem & excellentiam eius qui dicitur prædestinari: atque non omnes qui saluantur, esse prædestinatos: sed tantum eos qui sunt insigniores, quales sunt aliqui sancti ex mij, sed ante præuisionem operum fuerunt antecedenter & efficaciter electi ad gloria, licet de salute aliorum Deus non absolute decreuerit, nisi consequenter ad præuisionem operum. Unde addit multos saluari, qui non sunt prædestinati. Sed hæc opinio Catharini singularis merito ab

omnibus alijs rejicitur, repugnatque Augustino lib. de dono perseuerantiæ cap. 14. de finienti, Prædestinationem sanctorum esse præscientiam & preparationem beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur, quicumque liberantur. Et Fulgentio lib. de fide ad Petrum cap. 36. Fulgentio aienti: Firmissime tene, neque perire posse aliquem eorum quos prædestinauit ad regnum calorum: nec quengnam eorum, quos non prædestinauit ad vitam, vlla posse ratione saluari. Et Apostolo Rom. 8. vbi generatim de Christi fratribus & coheredibus, hoc est, de saluandis omnibus, ait: Quos præsciuit & prædestinauit conformes fieri imaginis filij sui, ut sit ipse primogenitus in multis fratribus. Quos autem prædestinauit, hos & vocauit, iustificauit, glorificauit. Maneat ergo prædestinationem significare generaliter voluntatem Dei efficacem saluandi eos omnes, qui re ipsa felicitatem æternam consequuntur. Cui opponitur voluntas efficacis rejciendi ab illa felicitate, & damnandi eos omnes qui ab illa excidunt, quæ voluntas appellatur à Theologis Reprobatio.

SECTIO II.

An & quomodo Deus creaturæ intellectualis aliquas ad vitam æternam prædestinauerit, alias reprobauerit?

15. Hoc igitur ultimo sensu accepta voce prædestinationis, ut in præfenti disputatione sumitur, fide diuina certum est Deum aliquas creaturas intellectuales prædestinasse ad vitam æternam, & alias reprobasse & damnasse ad mortem. Patet ex Pauli verbis proxime relatis, Quos præsciuit & prædestinauit, &c. Rom. 8. & Math. 25. Venite benedicti patris mei, possidere paratum vobis regnum, &c. Et paulo post, Descendite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est Diabolo & Angelis eius. Et ibidem hi in supplicium æternum, iusti autem in vitam æternam. Et 2. Tim. 1. Nouit Dominus qui sunt eius, &c. Vbi etiam eleganter comparat prædestinatos vasis aureis & argenteis in honorem; reprobo autem, vasis signeis & fictilibus, factis in contumeliam.

16. Ratione etiam Theologica suppositis principiis fidei, id euidenter demonstratur. Nam ex fide habemus multos de Angelis & hominibus confectos esse vitam æternam, & alios morti æternæ fuisse addictos. Quorum primum fieri non potest, nisi Deo supra vires proprias iuuante, & efficaciter dirigente, & transmittente in vitam æternam, ut loquitur S. Thom. q. 23. art. 1. in corp. Secundum etiam fieri non potuit, nisi Deo pœnam illam constituyente, & ad illam efficaciter ordinante, quamuis non nisi consequenter, præsuppositâ culpâ.

De modo autem quo diuina voluntas se habuit in efficaciter prædestinando & repro-

17
Heresis
Caluini de
predesti-
natione.

bando, magna est controuersia. Difficultas in eo præcipue consistit, an Deus ante præuifa merita vel demerita, vel statum bonum aut malum finalem, pendente ex usu, aut abusu, vel non usu mediatorum salutis, quosdam prædestinauerit, alios reprobauerit, an contra? Qua de re, Prima sententia, seu potius abominanda hæresis Caluini & sequacium est, Deum æterno suo consilio seu decreto, ratione prius quam præuideret peccatum originale, vel cuiuscunque æterius bona vel mala opera, hoc est, independenter ab illis, & non accepta occasione ab illis ut præuifis, destinasse aliquos ad vitam: alios ad mortem & damnationem. Ita Caluini. lib. 3. Instit. cap. 23. num. 4. loquens de peccato originali, & respondens huic objectioni, *Nonne ad eam, que nunc pro damnationis causa obtenditur, corruptionem, Dei ordinatione prædestinati ante fuerunt?* sic ait: *Fateor sanè in hanc, qua nunc illigati sunt conditionis miseriam, Deo uoluntate decidisse uniuersos filios Adam.* Atque id est quod principio dicebam, *ad eundem tandem semper esse ad solum diuina uoluntatis arbitrium, cuius causa est in ipso descendit.* Et num. 7. *Decretum, inquit, horribile, fateor. Inficiari tamen nemo poterit, quin præsciuerit Deus quem exitum esset habiturus homo, antequam ipsum conderet: id est, præsciuerit, quia decreto suo sic ordinauerat.* Et cap. 21. num. 5. *Prædestinationem, inquit, uocamus æternum Dei decretum, quo apud se constitutum habuit quid de unoquoque homine fieri uellet. Non enim pari conditione creantur homines, sed alijs uita æterna, alijs damnatio æterna præordinatur. Itaque prout in alterorum finem quisque conditus est, ita uel ad vitam, uel ad mortem prædestinatum dicimus.* Et cap. 22. num. 3. *Ubiunque uero regnat hoc Dei placium, nulla in considerationem ueniunt opera.* Et inferius num. 11. *Ut enim Iacob, nihilum bonis operibus promeritus, assumitur in gratiam: sic Esau, nihil ad hoc scelere inquinatus, odio habetur.* Et, *Si ad opera conuertimus oculos, iniuriam irrogamus Apostolo, &c. Uides ut in solum Dei arbitrium utrumque conferat? Ergo si non possumus rationem assignare cur suos misericordia dignetur, nisi quoniam ita illi placet: neque etiam in alijs reprobandis aliud habebimus, quam eius uoluntatem.* Et in epistolam ad Rom. ad cap. 9. v. 12. *Impij sunt à Deo destinati creati & perirent.* Similia habet Beza in cap. 9. epistolæ ad Rom. Et Hieronymus Zanchius Caluinista lib. 5. de natura Dei cap. 2. *Parem, inquit, facimus electionem & reprobationem in ipsarum causa. Nam sicut Deus prædestinat, Iacob non ex operibus, sed ex prædestinantis gratia: sic etiam reprobat Esau non ex operibus, sed ex libera odio prosequentis & reprobantis uoluntate.*

Beza.
Zanch.

18.

Ad eundem errorem planè alludit articulus duodecimus confessionis fidei Caluinistarum Gallorum, cum ait loquens de electis & reprobis, *Illos, id est, electos, æterno & immutabili Dei consilio fuisse secretos è*

generali corruptione & condemnatione, sola Dei bonitate & misericordia, nullo habito respectu ad ipsorum opera. Istos uero, nempe reprobos, in corruptione & condemnatione relictos fuisse à Deo, ut in illis ostenderet suam iustitiam: sicut in alijs suam misericordiam. Nam uni non sunt alijs miseresiores, donec Deus eos discernit immutabili suo consilio, quod determinauit in Christo ante mundi creationem. Hucusque Gallicana confessio. Itaque causa cur illi eligantur, & isti reprobentur, non est quia illi sunt meliores, & isti deteriores: sed causa est sola Dei uoluntas, secernens alios ab alijs pro suo mero beneficio.

Huic errori blasphemus, & abominando, alium addunt: nempe quòd illud Dei decretum æternum, & immutabile, nulli arbitrij nostri libertatem in negotio prædestinationis, imponitque necessitatem inuitabilem, illis ut saluentur, istis ut damnentur. Et consequenter imponit illis necessitatem bene agendi, vel non carendi medijs necessarijs salutis: contra uero istis imponit necessitatem male agendi, vel carendi medijs necessarijs. Sic enim habet Caluinus lib. 3. instit. cap. 23. num. 8. *Aiunt (Catholici Theologi) Deo permittente, nos autem uolente, perire impios. Sed cur permittit dicens, nisi quia ita uult? Quoniam nec ipsum quidem per se probabile est, sola Dei permissione, nulla ordinatione, hominem sibi accessisse interitum. Non dubitabo igitur cum Augustino simpliciter fateri uoluntatem Dei esse rerum necessitatem, atque id necessariò futurum quod ille uoluerit.* Et lib. 2. cap. 3. n. 10. *Ac uoluntatem mouet (Deus) non qualiter multo seculis traditum est & creditum, ut nostre postea sit electionis motioni aut obtemperare, aut resistere: sed illam efficaciter efficiendo. Illud ergo toties à Chrysostomo repetitum, repudiari necesse est, Quem trahit uolentem trahit.* Et lib. 3. ca. 23. num. 9. *Excusantes peccato haberi uolunt reprobi, non euadere nequeunt peccandi necessitatem, præsertim cum ex Dei ordinatione iniiciatur sibi huiusmodi necessitas. Nos uero inde negamus uitæ excusari: quandoquidem Dei ordinationi, quæ se exitu destinatos conuerterunt sua consistet æquitas, nobis quidem incognita, sed illa certissima.* Et cap. 21. num. 7. *asserit Deum ex intentione perdendi reprobos, præcludere illis uiam salutis. Quosdam, inquit, Deus exitio deuouet, quosdam damnationi addicit, usque incomprehensibili iudicio uitæ electum præcludit.* Et cap. 24. num. 12. *Quos in uitæ contumeliam, & mortis exitium creauit, ut ira sua organa forent, eos ut in finem uenirent, nunc audiendi uerbi sui facultate priuat, nunc eius prædicatione magis excæcat & obstupefacit.* Et paulò post, num. 13. *Ecce uocem ad eos dirigit, sed ut magis obsurdescant. Lumen accendit, sed ut reddantur cæciores. Doctrinam profert, sed quæ magis obstupefacit. Remedium adhibet, sed*

19.

Caluini
blasphemus
de necessitate
illata hominibus à
Deo ad
peccatum
& perditionem.

TINO
US
in part.

VT

ne sanentur.

Et lib. 1. Infit. cap. 18. rejicit distinctionem Theologorum Catholicorum inter agere, & permittere. Absurdum, inquit, videtur, volente ac iubente Deo excacari hominem, qui mox cecitatis sue penas daturus est. Tergiverfando itaque effugiunt hoc fieri. Ipse verò palam se facere pronuncians, offugium illud repudiat. Et post enumerata multa hominum demonumque peccata, sic ait num. 2. circa finem: *Vnde apparet certa Dei destinatione fuisse impulsos, ad peccata de quibus ibi loquitur. Fateor quidem, interposita sathane opera sepe Deum agere in reprobis: sed eius impulsu sathan ipse ipse suas partes agat, & proficiat quatenus datum est. Itaque ex Calvini sententia Deus vel ipsum Dæmonem impellit ad male agendum, & ad homines perdendo. Dicitur etiam idem sathan excacare fidelium mentes: sed vnde hoc, nisi quod à Deo ipso manat efficacia erroris, ut mendacis credant, qui remunt parere veritati? secundum priorem rationem dicitur, si Propheta quippiam locutus fuerit mendaciter, ego Deus illum decepi. secundum alteram vero, dicitur ipse dare omnes homines, in reprobum sensum, & progere in fedes cupiditates: quia iustitiae suae vindicta praecipuus est author, sathan verò tantum minister. Itaque Deus, iuxta Calvinum, est auctor peccati infidelitatis, & fedarum cupiditatum, quarum diabolus tantum minister est. Et post pauca: Summa haec est: cum Dei voluntas dicitur rerum omnium esse causa, providentiam eius statui moderatricem in cunctis hominum consiliis & operibus: ut non tantum vim suam exerat in electis qui spiritu sancto reguntur, sed etiam reprobos in obsequium cogat. Et in epistolam ad Rom. ad cap. 1. v. 24. Certum est non sinendo tantum, & connivendo, Deum permittere homines proli: sed in isto iudicio sic ordinari, ut cum à propria conscientia, tum à diabolo, in quosmodi rabiem agantur. Ideo tradendi voce vritur (Paulus scilicet verbis illis, tradidit eos in reprobum sensum) quam vocem non violenter torquent, qui sola Dei permissione in peccatum agi nos putant. Itaque Deus, iuxta Calvinum, reprobos ad peccandum trahit, necessitat, impellit, & cogit, estque auctor fedarum cupiditatum in quas labuntur. Quae omnia sunt adeo blasphemia, ut plerisque Calvinistarum pudeat tam execrabilis sententia: Alij dicant falso illi tribui, propter quos opera pretium fore iudicant, tot tamque spertis Calvini verbis illam probare, ut luce clarius appareat, sic illum sensisse, & constanter plurimis locis docuisse.*

21.
Sententia Thomistarum de peccatione & reprobatione antecedente.

Secunda sententia est quorundam Thomistarum, qui docent primò, Deum antecedenter ex mero suo benefacito & ante omnem praevisionem bonorum vel malorum operum, vsusque, aut abusus vel non vsus mediatorum, voluisse absolute & efficaciter saluare aliquos, eos scilicet omnes qui

saluantur: ceteros autem, id est, eos omnes qui re ipsa damnantur, exclusisse à salute, non modò negatiuè, id est, non eligendo illos, & non volendo efficaciter saluare: sed etiam positiuè voluisse, excludere à gloria. Ita Didacus Aluares disput. 110. de auxilijs num. 8. conclusione 1. vbi sic habet: *Reprobatio qua Deus statuit non dare aliquibus (id est omnibus ijs qui damnantur) vitam aeternam, & permittere peccata eorum, non est conditionata, sed absoluta: nec praesupponit in Deo praesentiam vel praevisionem demeritorum ipsius reprobi, aut perseverantiae in peccato vsque ad ultimum vita. Et disput. 109. num. 6. conclusione 1. sic habet: *Actus positifus, quo Deus ab aeterno voluit non admittere quosdam in suam regnum, non fuit conditionatus, sed absolutus, antecedens in signo rationis praesentiam mali vsus liberi arbitrii, futuri ex hypothese quod constitueretur in tali ordine rerum: Et nimirum multò magis praesentia iusdem absolute futuri. Et disput. 34. n. 3. concl. 1. assermat, voluntatem Dei antecedentem esse illam, quae fertur in obiectum aliquod absolute consideratum & secundum se: dicitque antecedentem, non quia antecedat bonum vel malum vsum postri arbitrii, ut aliqui asserantur: sed quia antecedat voluntatem, quae Deus fertur in obiectum consideratum cum alio adiuucto, quae est consequens & posterior consideratio eius: Tum in secunda conclusione sic ait: *Si consideretur salus reproborum secundum se & absolute, sic est à Deo volita. Si autem consideretur secundum quod habet adiunctam priuationem aut carentiam maioris boni, videlicet boni vniuersi, manifestationis iustitiae diuinae in reprobis, & maioris splendoris misericordiae eius in electis: sic non est volita à Deo. Et secundum hoc asserimus quod voluntate consequente Deus non velit omnes saluos fieri, sed solum praed-***

22.
Observationes circa Aluaris sententiam.

Vbi Nota primò, authorem hanc intelligere voluntatem consequentem, iuxta applicationem à se datam in prima conclusione, quae scilicet non dicatur consequens, quia subsequitur vsum nostri arbitrii: sed quia subsequitur voluntatem Dei antecedentem de salute reprobatorum absolute considerata, abstrahendo ab eo quod impedit maius bonum decoris vniuersi, & splendoris iustitiae diuinae: vel potius voluntatem quae circa illam esset, si talem splendorem & decorum non impediret: nam ut addit in quarta conclusione, *Voluntas illa antecedens importat formaliter in Deo actum conditionatum, quo veller saltem omnium, nisi ex hoc impediretur praesentatio vniuersi, & bonum vniuersale diuinae iustitiae & misericordiae. Itaque iuxta doctrinam Aluaris, Deus non habet circa reprobos hunc actum voluntatis, Volo illos saluare, si per eos non iter, id est, velint meae gratiae cooperari: Sed, Vellem eos saluare, nisi per hoc impediretur pulchritudo vniuersi, & bonum vniuersale iustitiae & misericordiae. Cum tamen*

de contrario Scriptura sapius asserat Deum re ipsa velle saluare reprobos, si velint ipsi cooperari. Quoties voluit congregare filios tuos, quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas, & noluit? Math. 23. Perditio tua Israel, tantummodo in me auxilium tuum. Osee. 13. Nunquid voluntatis mee est mors impij, & non magis vt conuergatur & vivat? Ezech. 18.

Nota secundo, iuxta eandem doctrinam; primam causam, eamque efficacem reprobationis, esse quia Deus vult pulchritudinem vniuersi; & bonum vniuersale suae iustitiae & misericordiae, quae magis splendent in salute aliorum duntaxat, & damnatione aliorum. Et quia Deus ante considerationem nostrorum operum voluit illam pulchritudinem vniuersi, & splendorem suae iustitiae & misericordiae: voluit salutem virtualiter, & implicitè, quidquid ad illam necessarium est. Adeoque voluit damnationem reproborum, ante omnem considerationem operum. Item, quia quicumque vult absolute & sicaciter finem, auersatur efficaciter & positiue non vult, saltem virtualiter, quidquid finis affectioni contrarium est: sequitur Deum noluisse & auersatum esse efficaciter salutem reproborum. Addo ex doctrina eiusdem Authoris, Deum non modo non voluisse saluare omnes: sed nequidem velle potuisse: quia non potest velle id quod non est appetibile. At salus omnium non est appetibilis, iuxta illius sententiam: Quia bonum particulare cum detrimento maioris boni non est appetibile. Salus autem omnium est bonum particulare, cum detrimento maioris boni: Ergo non est appetibilis. Conclusio est euidens. Maior autem & minor sunt ipsamet doctrina Aluaris disp. illa 34. in probatione conclusionis 2. vbi sic habet: Bonum particulare, cum detrimento maioris boni non est appetibile, cum ex adiunctis inducit rationem mali. Sed si omnes vniuersaliter saluarentur, impediretur bonum vniuersale prouidentiae diuinae, ac perfectio vniuersi, ad quam requiruntur diuersi gradus in rebus, & quoddam illis quaedam supremum, quaedam infimum locum teneant. Impediretur etiam manifestatio iustitiae diuinae, & maior splendor misericordiae eius circa electos, quae bona sunt mundo maiora quam salus aliquorum. Ergo, &c. Hae Aluares. Quae quomodo cohaerent cum doctrina Apostoli 1. Tim. 2. Vult omnes homines saluos fieri, &c. videbimus disp. sequenti sect. 2.

24. Quoniam autem decretum illud diuinum saluandi aliquos, & excludendi alios a salute, est efficax & infallibile, anteceditque, iuxta Thomam, omnem scientiam mali aut boni vsus nostri arbitrij, non modo absolutam, sed etiam conditionatam: docent secundo Deum, in alio signo rationis, quae media elegit, ad decretum suum exequendum, & ad finem intentum infallibiliter consequendum idonea, selegisse omnibus sal-

uandis, id est, ijs omnibus quos ratione prius saluare decreuerat, & elegerat in particulari hunc & illum, & intanto numero, & ad tantum gloriae gradum, ad quem tandem perueniunt (nam volunt omnia fuisse in illo antecedenti decreto determinata, & definita, ante prauiusquam operum) selegisse inquam, omnia in indiuiduo efficienter praedeterminantia, quibus positis necessarium foret in sensu composito illos mereri, aut aliter consequi gloriam in tali gradu. Circa reprobos vero, statuisse vel negare illis auxilium physico praeterminans ad bene operandum, aut ad non peccandum, sine quo impossibile est vt bene operentur & saluentur, aut vt non peccent: vnde etiam selegisse media physice praedeterminantia ad actus malos propter quos damnantur, vt docet idem author qui supra, disput. 11. de auxilijs, n. 3. concl. 1. vbi sic habet: Deus certo & infallibiliter cognoscit omnia peccata futura in decreto, quo statuit praedeterminare voluntatem creatam ad entitatem actus peccati, in quantum actio eius est: & permittere malitiam moralem peccati, seu peccatum ipsum vt peccatum est, non dando auxilium efficax ad illud vitandum. Et paulo post: Probat, inquit, quia sine auxilio efficaci praedeterminante liberum arbitrium ad actum virtutis, nunquam homo producit illum actum. Ergo in decreto quo Deus statuit non dare Petro v. g. tali tempore auxilium efficax ad actum virtutis, qui est in praeepto, scit quod Petrus non producit illum actum: ac per consequens scit quod peccabit omissionis peccato. Praeterea, inquit, id ipsum probatur de peccato commissionis. Nam in decreto, quo Deus praedeterminauit voluntatem Petri ad actum peccati, in quantum actus est, certo cognoscit quod producit illum actum. Ergo si ex alia parte permittat eiusdem actus malitiam moralem, & quod Petrus deficiente ad regulae rationis eundem actum producat, erit infallibile quod Petrus peccet, ac per consequens id certo cognoscet Deus. Haec ille: qui frustra requirit permissionem ad id quod non potest non euenire, supposito quod Deus praedeterminet ad entitatem actus in ijs circumstantijs in quibus voluntas, creata, habens debitum non agendi, & aduertens ad illud debitum, non potest non habere malitiam moralem, & deficere a regulae rationis, actum illum producendo.

25. Male item putat se à Caluini sententia recedere, cum ait disp. 121. in fine, Caluinum non errasse asserendo, Deum aeterno decreto suae voluntatis, cui nulla creatura potest resistere, praedeterminasse omnes actus bonos, qui in tempore sunt: sed errasse (vt ait ibidem initio numeri citati) quoniam asseruit Deum ita efficaciter mouere, & efficere hominis voluntatem, vt postea non sit nostrae electionis motioni eius aut obtemperare, aut resistere. Nos autem, inquit, dicimus è contrario, quod quamuis Deus moueat efficaciter liberum arbitrium,

Aluares.

25. Examina- tur doctrina Aluares.

TINO
US
um part
VI

Secundum
documen-
tum sen-
tentiae
Thomista-
rum.

ut infallibiliter & indeclinabiliter conuer-
ratur & pie operetur, nihilominus liberum
nostrum arbitrium potest motiōi Dei vel
obtemperare vel refragari, & ut loquitur
Concilium Trident. illi dissentire, si velit.
Ad id quod quamuis fieri non possit hæc
duo simul esse vera, quod scilicet liberum
arbitrium efficaciter moueatur à Deo ad pie
operandum, & non operetur: nihilominus
hæc duo simul sunt cōpossibilia, quod scilicet
liberum arbitrium efficaciter moueatur
à Deo ad pios actus, & possit eisdem ac-
tus non operari si velit. Et propterea vo-
luntas in suis operationibus manet libera.
Hæc illi. In cuius verbis non possum non
mirari apertam contradictionē. Nam si fieri
non potest, id est, si est impossibile, & incom-
possibile hæc duo simul esse vera, quod scilicet
liberum arbitrium efficaciter moueatur
à Deo, & non operetur: fieri quoque
non potest, id est, impossibile est & incom-
possibile obiectum huius propositionis:
quod scilicet liberum arbitrium efficaciter
moueatur à Deo, & simul non operetur. Si
autem est impossibile, ut simul non opere-
tur, non potest simul non operari. Ergo hæc
duo simul sunt impossibilia, quod scilicet
liberum arbitrium efficaciter moueatur à
Deo ad pios actus, & possit eisdem actus
non operari. Quare hæc duæ Aluaris pro-
positiones sunt apertè contradictoriæ: Fieri
non potest hæc duo simul esse vera, quod
scilicet liberum arbitrium efficaciter moueatur
à Deo ad pie operandum, & non opere-
tur: & hæc duo simul sunt cōpossibi-
lia, quod scilicet liberum arbitrium efficaci-
ter moueatur à Deo ad pios actus, & possit
eisdem actus non operari si velit: id est, li-
berum illi sit non operari.

26.

Cum autem iuxta doctrinam eiusdem au-
thoris par sit impossibilitas prædetermi-
nationis diuinæ ad actus malos, cum eorum
negatione; id est, æquè fieri non possit hæc
duo simul esse vera, quod liberum arbitrium
efficaciter moueatur à Deo ad entitatem
actus mali, & voluntas non illum operetur;
sequitur prædestinationem diuinam inducere
necessitatem tam ad actus malos, quam
ad bonos, iuxta Caluini sententiam. Cum-
que, ut supra dixi, impossibile sit Deum
prædeterminare physice voluntatem
tam in talibus circumstantijs antecedenti-
bus, puta cum aduertentia debiti ad non pie
operandum, & non esse malitiam moralem,
a deuinationem à regula rationis; sequitur
Deum necessitate voluntatem creatam ad
malitiam moralem, esseque auctorem pec-
cati, etiam formaliter sumpti. Neque enim
Aluarem excusat dicere, Deum non inten-
dere directe malitiam peccati, neque illam
velle per se. Nam, ut Caluinus quidem id
asserit, sed ait Deum æquissima voluntate in-
tendere decorem suæ iustitiæ, & alios bonos
fines, propter quos vult damnare aliquos,
imponitque illis necessitatem ut peccent &
damnentur. Et nihilominus damnatur Cal-

uinus cum asseclis, quod Deum, ita necessi-
tantem, faciat auctorem peccati. Quare
non video quomodo bene hac in parte suam
sententiam distinguat Aluares ab errore
Caluini, quæ sit tamen cum omnibus Catho-
licis merito execratur.

Sed neque in priori eius parte satis eam
distinguit. Nam si Deus ante omnem præ-
uisionem omnium operum, vult pulchritu-
dinem vniuersi, elucet in eo, quod ali-
qui saluentur, & alij damnentur, decorem
quæ suæ iustitiæ & misericordie magis in eo
splendentem: & actu positiuo suæ volunta-
tis ante omnem præuisionem operum statuit
absolutè non dare aliqui vitam æternam, vol-
uitque non admittere quosdam ad suum regnum,
ut ait Aluares verbis relatis supra num. 21.
imò quia voluit efficaciter & absolutè finem
illum pulchritudinis vniuersi, adeoque vo-
luit medium necessarium ad finem illum as-
sequendum, quod medium est damnatio ali-
quorum: non video quomodo verum non sit
id quod supra retulimus ex Caluino, Deum
non omnes creare pari conditione: sed
alijs vitam æternam, alijs damnationem æ-
ternam fuisse præordinatam. Et, vbi-
cunque regnat hoc Dei placitum, nulla in con-
siderationem veniunt opera, ad ita primò vo-
lendum & decernendum: Et, solum diuini
arbitrii utrumque confitente electionem scilicet
ad gloriam, & damnationem: ac deni-
que in assignanda causa electionis illius, &
reprobationis, antecedentis præuisionem
operum, nihil aliud nos habere, quam eius
voluntatem.

Tertia sententia est suaris lib. 1. de præ-
destin. cap. 8. & sequentibus: & lib. 5. cap.
5. & opusculo 1. lib. 2. cap. 16. & sequenti-
bus: quibus locustria maxime docet. Pri-
mum est, Deum post præcognita ratione
prius omnia possibilia, itemque conditiona-
ta contingentia: ante vlla merita vel demeri-
ta absolutè præuifa, imò ante voluntatem
suam ponendi homines (& idem docet de
Angelis libro illo primo de prædestin. cap.
9.) in ijs circumstantijs, in quibus possint me-
reri aut demereri; decreuisse absolutè, &
simpliciter, atque omnino efficaciter, ex
omnibus hominibus possibilibus seligere ali-
quos determinatè, hos & illos, & glorifica-
re: namque eos omnes qui glorificabuntur,
idque in eodem gradu gloria, quem conse-
quentur, alij maiorem & alij minorem: ita
ut Deus voluerit illam varietatem per mo-
dum vniuersi operis politici perfecti, habentis
proportionem ordinis excellentem: certus
iam per scientiam conditionatam, & sim-
plicis intelligentiam, sibi non deesse media
ad perducendum illos in eum finem, etiam
liberè ex parte ipsorum. Cuiusmodi caruis-
se Deum simili affectu erga omnes alios: Et
eatenus dici dilexisse & elegisse primos illos
efficaciter & absolutè ad gloriam, & præde-
stinasse, id est, præordinasse ad illam, non
ex meritis vllis, sed merè gratis: Alios vero
præ illis primis, despexisse secundum talium
modum

modum electionis, & eatenus reprobasse etiam ante visa demerita. Reprobasse, inquam, ad quidem positivè, id est, volendo exclusionem à gloria, sed negativè, non volendo scilicet absolute & efficaciter gloriam, ut voluit primis illis: sed tantum hypotheticè, si cooperarentur medijs à se postea destinandis, quibus tamen re ipsa nemo ex tanta multitudine cooperaturus erat. Imo erat certum, & infallibile vi talis reprobationis, neminem cooperaturum & salutem consecuturum. Sicut vi electionis erat certum & infallibile omnes sic antecedenter dilectos & electos, fore saluos.

39. Secundum est, vi illius electionis absolute & efficaci, consequenterque ad illam, Deum prædefiniisse efficaciter omnes actus bonos electorum, & omnia media salutis efficacia: elegisseque ex omnibus seriebus possibilibus mediorum ad destinatam gloriam, eam quæ iam est, in qua prævidebat per scientiam mediam, hos salvandos in tali gradu, quos in priori rationis saluare constituerat, & elegerat ad talem gradum gloriæ. Elegisse, inquam, ea media vel auxilia per quæ videbat fore v. peruenirent ad illum gradum gloriæ, elicerentque omnes actus bonos, in ea quantitate, qualitate, & intensione, quam prædefiniuerat efficaciter & infallibiliter. Vult enim hæc sententia Deum prædefiniuisse antecedenter & efficaciter omnes actus bonos ad salutem pertinentes, eo numero, & specie, & mensura, quæ sunt. Alijs contra elegisse gratias, præsertim finales, quas prævidebat scientiæ mediæ futuras incongruas, id est, sine effectu.

30. Tertio denique, prævidisse Deum post hanc volitionem efficacem mediorum, status finales utrorumque, quales iam sunt, ut absolute futuros. Et hoc prævisio, voluisse dare vni gloriam propter bonum statum finalem: alijs negare, & positivè reprobasse, ob statum analem malum. Hucusque Suares. Iuxta quem, Deus habuit duplicem volitionem gloriæ erga prædestinatos. Vnam merè antecedentem, quam vocat per modum intentionis, & per viam misericordiæ: aliam consequentem, per modum executionis, & per viam iustitiæ reddendis mercedem bonis operibus.

Bellarmin. Idem cum Suares docent Bellarm. tom. 3. lib. 2. de gratia & libero arbitrio cap. 10. & sequentibus; alique non pauci. Quorum sententia recedit quidem longissime à Caluino, in eo quod non imponunt antecedentem necessitatem agendi electis & reprobis: Saluant enim libertatem in singulis & omnibus actionibus moralibus, per usum scientiæ mediæ, quæ Deus nonit, ratione prius quam mediæ eligat, quid creaturæ sint libere operaturæ, si tali modo vel tali præueniantur. Differt etiam à sententiâ Thomistarum, in eo quod non vult Deum reprobasse positivè ante præuisa demerita, vel malum statum finalem; neque admittit physicam prædeterminationem ad actus bonos & ma-

Tomus I.

los, & antecedentem necessitatem ad salutem aut damnationem ex illa ortam, sed libertatem saltem intrinsecam saluat. Veruntamen quia non satis bene sentire videtur de voluntate Dei circa salutem omnium, neque satis conuenire cum verbis Apostoli I. Tim. 2. Vult omnes homines saluos fieri; in hac enim sententia Deus virtualiter & æquiuallenter reijcit à gloria omnes eos qui non saluantur, idque antecedenter efficaciter & infallibiliter: ideo displicet plurimis grauissimisque Theologis quos pro sequenti opinione citabimus.

Quarta enim sententia, & vera est, Deum neminem antecedenter & à seipso, ne virtualiter quidem, reiecit à salute æterna: sed in rationis signo post scientiam necessariam ad proponendum obiectum libere volibile, voluisse libere omnibus hominibus, quos creare destinabat (& idem est de Angelis) gloriam antecedenter, & efficaciter aliquatenus, sed conditionatè: supposito nempe usu mediorum salutis ex parte creaturarum & bono finali statu: quem usum permisit creaturarum libertati, vel immediatè, ut adultis; vel mediatè ut paruulis, quorum salutem voluit per alios procurari. Similiter voluisse exclusionem à gloria, supposito sine malo. Quamquæ cum differentia, quod gloriam per se intenderit ut sibi placentem, illamque procurare, & ad eam promouere voluerit: at damnationem non nisi per accidens & consequenter ad abusum, vel non-usum mediorum salutis, statimque malum finalem: ut pote cum per se displiceret, & placeret tantum ut consequens abusum, vel non-usum mediorum, & statum malum finalem, quem Deus procurare non voluit, sed permittere libertati creaturarum. Tum in alio signo rationis voluisse libere & efficaciter omnibus dare mediæ, non physicè prædeterminantia, sed naturæ ac conditioni liberi arbitrij accommodata: dare, inquam, hæc mediæ in individuo, aliquibus maiora, minoræ, præsertim: idque communiter & ordinatè secundum cursum causarum naturalium & providentiæ communis: interdum verò aliter prout ipsi videntur esse conueniens, cum vero desiderio ut habeant effectum in omnibus: intendendo in illa, ut de se vtilia & efficacia in actu primo, seu quantum est ex se, modo non desit voluntas illis vtendi & cooperandi ex parte creaturarum. Tum deinde in alio signo rationis vidisse statum finalem, ut absolute futurum per talis mediæ. Ad demum eo vno, voluisse absolute & efficaciter aut saluare, aut damnare, pro vario statu finali sic præuiso. Seu potius vult esse voluntatem suam conditionatam transitoriam esse in absolutam modo explicato disp.

31. num. 59. Quæ sententia quoad volitionem diuinam absolutam & simpliciter efficacem, quæ non fit nisi post præuisos status finales per scientiam visionis tam quoad salutem electorum, quam quoad exclusionem reproborum, est plurimorum Theologorum. Sic enim do-

Ii.

31. Vera sententia, Deum consequenter tantum prædestinare, & reprobasse

32. Plurimi Theologi sunt in illa sententia.

TINO
US
PART
VI

Lectus.

cent apud Less. qui eos sequitur & citat in disp. de prædestin. Sanctorum sect. 2. num. 8. Alensis, Albertus Magnus, D. Bonavent. Henric. Argentinus, Ocham. Gabriel, Catharinus (quamquam hi tres cum restrictione aliqua, quia putant Deum nonnullis specialiter electis, vt Beata virgini, Ioanni Baptistæ, & similibus, voluisse gloriam antecedenter & efficaciter, atque absolue, ante præuisa merita, vt de omnibus prædestinatis Suares assererat: alijs non nisi post præuisa opera. Quod etiam placuit Mariana loco infra citando) Rubius, Maior, Albertus Pighius, Hieron. Ozorius, Ruardus Tappier, Driedo, Cardinales Sadoletus & Contarenus, Ekius, Stapletonus, Camerarius Bononiensis, Carthagena: quibus accedunt plures alij, vt Vasques disp. 89. & 90. Valentia q. 23. puncto 4. assertione 2. quatenus contendit volitionem gloriæ efficacem, si sit ante merita absolute præuisa, nec tantum hypotheticè, tollere libertatem: Molina ad q. 23. art. 5. disp. 1. membro 11. & 12. Becan. parte 1. cap. 14. q. 4. Franciscus Turrianus lib. de electione diuina, Cornelius à Lapide passim in Pauli Epistolæ, Mariana in tract. de morte & immortalitate lib. 3. cap. 6. 7. & 8. Maldonatus multis locis in Euangelia, Pennotus in propugnaculo humanæ libertatis lib. 6. cap. 21. & sequentibus, Herice disp. 23. cap. 10. Monceus disp. 4. selecta: Gamachus ad q. 23. cap. 6. conclu. 2. Maratus disp. 41. sect. 2. Citatur etiam ab Herice disp. 23. cap. 3. in fine Ioannes de Salas in tomo de grat. nondum typis excuso, tract. 15. disp. 14. lect. 2. Eandem Suares probabilem esse fatetur lib. 3. de auxil. cap. 16. & denique communem esse Sanctorum Patrum, & sacris literis, atque diuina æquitati, iusticiæ, misericordiæ, nec non humanæ libertati, pietati, & zelo præsentis alienæque salutis conformiorem præbet ex sequentibus sectionibus.

SECTIO III.

Vera sententiæ probatur ex Scriptura.

331

AC primò, quod ad Scripturam actinet, nullus omnino locus profertur potest, in quo electio efficax ad gloriam excludat præuisionem & conditionem operum, aut euentus finâlis. Contra verò, plurima loci sunt, in quibus illa præuisio & conditio manifeste exprimitur. Primum patet infra, examinando loca ab aduersarijs obiecta. Et confirmari obiter ex Trident. sess. 6. can. 20. affertur ante Euangelium non esse absolutam promissionem vitæ æternæ sine conditione operum: respectu nempe adultorum, de quibus loquitur: & idem est de conditionibus necessarijs respectu paruulorum. Quod debet ita intelligi, vt nul-

Evidens.

libi Euangelica doctrina talem promissionem contineat.

Secundum liquet ex his & similibus locis. Matth. 25. Christus electos & reprobos ita compellat: *Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi. Esurui enim &c.* Et paulò post: *Ite maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo, & Angelis eius. Esurui enim & non dedistis mihi manducare &c.* Quibus verbis significat Christus regnum gloriæ paratum fuisse electis, ex bonis eorum operibus præuisis. Illa namque particula, enim, causalis coniunctio est, & causam reddit propter quam regnum gloriæ fuit electis præparatum. Sicque ea verba interpretatur Chrysofost. hom. 60. in Matth. *Nam qui sciebam, inquit, vos antequam nati essetis, huiusmodi futuros, hæc vobis à me præparata fuerunt.* Quare ex sententia Chrysofostomi, & Christi verbis bene intellectis, præscientia meritorum est causa præparationis gloriæ.

Respondent aduersarij, particulam, enim, denotare causam propter quam ordine executionis Deus voluerit dare electis gloriam: non autem propter quam ordine intentionis illam primo instanti efficaciter intendit. Aiunt enim Deum primò & antecedenter, atque à seipso, intendisse gloriam electis omnibus efficaciter, sed tamen obtinendam per merita in fallibiliter futura, & pendentem in executione ab eiusmodi meritis. Gloria enim ordine executionis non datur electis nisi ex meritis. At ordine intentionis est destinata ante merita. Et idè Deus voluit talia merita, vel talia media in secundo instanti rationis: quia in priori voluit gloriam efficaciter.

Sed contra: quia Christus iuxta Chrysofostomi interpretationem, & naturalem verborum Christi sensum, affert merita vt causam ipsius etiam destinationis, seu præparationis gloriæ: quasi non aliter præparauit illis specialiter præ alijs, nisi quia isti bene sunt operati: sicut alios specialiter destinauit igni æterno, quia male operati sunt. Ergo ante huiusmodi præuisionem non intendit illis gloriam efficaciter. Alioquin ex vi illius intencionis parare debuisset. Deinde Christus eodem modo loquitur reprobis & electis. Sicut enim electis ait, *Possidete paratum vobis regnum.* Esurui enim &c. Sic reprobis ait: *Discedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo & Angelis eius. Esurui enim, & non dedistis mihi manducare &c.* At in verbis proxime relatis particula, enim, non solum denotat causam secundum ordinem executionis, sed etiam intencionis. Neque dici potest Deum ordine intencionis reprobos ad pœnam destinasse ante præuisa illorum demerita, licet ordine executionis nullum deputer ad pœnam nisi post demerita præuisa. Fuit enim hæc hæresis Prædestinatorum, iamdiu damnatorum in